

Werkpaard workstation

Iedereen, getalenteerd of niet, kan tegenwoordig met minimale middelen voor weinig geld thuis muziek produceren. Vroeger was je aangewezen op kostbare apparatuur en peperdure studio's. In deze serie eren we de apparaten die deze trend wisten te doorbreken en de aanzet gaven tot home-recording voor iedereen. In deel 5 de invloedrijke Korg M1 workstation.

door **Peter Hoeks**
peter@interface.nl

Voor 1990 was homerecording - of, zoals we het later gingen noemen, homeproduction - al wijdverbreid. Sinds de komst van de midisequencer die op computers als de Atari ST of Apple Mac draaide, kon je via een midi-interface een batterij aan synths, samplers, drumcomputers en effecten aansturen. Zodat je al sleutelend aan je mididata in een computersequencer aan je nieuwe meesterwerk kon knutselen. Voor audio had je eerst nog een analoge of digitale recorder nodig, maar langzaam maar zeker begonnen de computers dat ook over te

nemen, zodat het echte daw's (digital audio workstations) werden. Het overgrote deel van de homeproducers moest lang sparen om een assortiment aan instrumenten op te bouwen waarmee je een complete song, aangestuurd vanuit je computer via midi, ten gehore kon brengen. En geloof me, er waren wel degelijk betaalbare synthesizers, maar voor de topmodellen werden indertijd topprijzen gerekend en serieuze samplers waren al helemaal voor de elite. De muzikanten die in bands speelden worstelden met een vergelijkbaar probleem: om alle studioproducties realistisch te kunnen reproduceren, had je meerdere synths en keyboards nodig, want heel veelzijdig waren synths toen nog

KORG DEED MET DE M1 EEN MEESTERZET EN RIEP HET CONCEPT VAN HET WORKSTATION IN HET LEVEN

niet. Behalve zo'n omvangrijke live-rig had je ook een hoop kabels, een mixertje, flightcases, transport en genoeg ruimte nodig plus - als je het kon betalen - een roadie om al die spullen te verslepen en op te stellen.

Workstation

In 1988 zorgde Korg dan ook voor grote opschudding toen ze de Korg M1 op de markt brachten onder de noemer 'synthesizer workstation'. De term 'synthesizer' is eigenlijk overdreven, want dit

keyboard gebruikte geen oscillators of fm, zoals de succesvolle DX7, maar een grote collectie multisamples als klankbron. Er waren weliswaar filters en modulatie beschikbaar, maar in essentie was het een sample-playbackkeyboard of met wat goede wil een 'sample+synthesis' machine. Met in het achterhoofd de gigantisch grote hoeveelheid geheugen waarover we tegenwoordig beschikken, doen de lullige 4MB van de M1 lachwekkend aan. Niettemin slaagde men er bij Korg in om daar honderd

multisamples in te proppen en ook nog eens zo'n vijftig drumsounds. En nee, geen genadeloze 8bit companding, 32kHz data, maar 16bit pcm. En dat in combinatie met een 61-noten toetsenbord voorzien van velocity en aftertouch, een joystick en ook nog eens 16-noten polyfoon. Serious stuff dus, maar hoezo workstation? Dat is nu juist het briljante aan de M1: hij had een ingebouwde 8-sporen pattern-based midisequencer met loop recording die - ook handig - zijn data onthield als je hem uitzette. En wat ie ook nog eens had, waren twee fx-processors met diverse effecten! Kortom, dit is het recept voor het workstation zoals dat nog steeds door allerlei merken op de markt wordt gebracht: plenty sounds inclusief drums, effecten en een sequencer, gecombineerd met een goed klavier. De M1 is natuurlijk een heel simpele basisuitvoering, maar gezien de technische mogelijkheden van die tijd en de conventies in de synthesizerwereld was het een absolute topperstatie.

Trouwens, bij Korg hadden ze voor de zekerheid ook maar een paar slots ingebouwd voor

memory cards: eentje om je eigen programs, combi's en sequencerdata op te slaan; de andere voor extra samples die je kon gebruiken in je sounds. Korg zelf bracht er zo'n 25 uit, maar andere bedrijfjes boden talloze eigen sound extensions aan. Sowieso waren er allerlei modificaties voor geheugen, sequencerdata en sounds te koop.

Harde werker

Oké, goed gedaan dus van Korg, een enorme bak sounds en een hoop extra's, en die sounds bleken waanzinnig invloedrijk. Jack Hotop was de leider van een internationale groep sounddesigners die de M1 van een geweldig klankenpalet voorzagen, waarvan een klein deel overigens uit de Korg DSM1 library kwam. Denk maar aan de spikey upright piano die

op talloze vroege housetracks te horen was, of de Robin S 'M1 Organ' bassound die je nog steeds in dancehits hoort. Maar ook de complexe 'Lore' is befaamd en talloze blazers, orgels, pads, piano's, strings en drums gaven keyboardspelers in de studio en on stage alles wat ze nodig hadden om de set of de track af te dekken. Het verhaal gaat dat er een kwart miljoen M1's is verkocht, en daarmee zou het de bestverkochte synth ever zijn. Ik vraag me af of dat echt klopt - je zou ze dan zowat bij het grofvuil moeten zien staan! Wat wel vaststaat, is dat Korg met de M1 een

meesterzet deed en het concept van het workstation in het leven riep. Talloze variaties op de M1 volgden, en de M1 zelf is nog steeds te koop als plugin en iOS app. Het concept van deze geniale gamechanger staat ook nu nog recht overeind, maar dan in veel uitgebreidere en luxueuze vorm. Elk serieus te nemen merk, waaronder Korg, heeft meerdere keyboardworkstations in het repertoire, maar de gamechangende M1 is de pionier van het genre. ■

Ensoniq ESQ-1

Ensoniq is een merk dat - naar mijn idee onterecht - grotendeels vergeten is. Ze maakten geweldige samplers en fantastische digitale synths, met als commercieel hoogtepunt hun succesvolle Mirage low cost-sampler. In zekere zin was niet de M1 maar Ensoniq's ESQ-1 uit 1986 het eerste workstation. De klankopwekking gebruikte een soort simpele vorm van wavetables, maar het filter was analog. De wavetable chip was het geesteskind van Robert Yannes, bedenker van de sid en medeoprichter van Ensoniq. Relevant is vooral het feit dat er een 8-sporensequencer in zat. Daarmee kun je de acht interne stemmen aansturen - hij was achtvoudig multitimbraal - en/of andere apparaten via de midi-out. Die sequencer had quantising, merging, sync, punch-in en ruimte voor 24.000 noten. Met een cartridgesysteem kon je sequences en sounds laden en save. De ESQ-1 had veertig presets die warm en erg 'Amerikaans' klinken en ook soms iets PPG-achtigs hebben. Absoluut niet zo veelzijdig qua sounds als de M1 en zonder effecten, maar bij Korg hebben ze zeker wat ideeën opgedaan bij de ESQ-1. En Ensoniq? Die ging net als andere Amerikaanse merken ten onder aan slordig gefabriceerde producten, onbetrouwbare software, slechte marketing en niet-concurrerende prijzen. In 1989 werd het opgekocht door Creative Labs en samengevoegd met de treurige restanten van E-mu. *Sic transit gloria mundi* (zo vergaat de wereldse grootheid), zoals de oude Romeinen zouden zeggen.

